

Álit

um frv. til l. um skeldýrarækt.

Frá meiri hluta umhverfisnefndar.

Nefndin hefur að beiðni sjávarútvegs- og landbúnaðarnefndar, frá 22. nóvember 2010, tekið til umfjöllunar 201. mál, frumvarp til laga um skeldýrarækt.

Í frumvarpinu kemur fram að markmiðið með setningu sérstakra laga um skeldýrarækt sé að skapa skilyrði til ræktunar skeldýra, setja reglur um starfsemina og efla þannig atvinnulíf og byggð í landinu. Telur meiri hlutinn frumvarpið ágætlega unnið út frá þeim þáttum sem varða málefni sjávarútvegs og nýtingu og ræktun skeldýra. Hins vegar bendir meiri hlutinn á að ekki er nægilega fjallað um umhverfisþætti málsins og á það við um skipulag, mengunarmál og náttúruvernd. Verndun lífríkis og viðhald líffræðilegrar fjölbreytni er ekki meðal markmiða frumvarpsins, sem þó væri við hæfi þar sem skeldýrarækt getur haft verulega áhrif á lífríkið umhverfis. Þekkt er að ýmsar dýrategundir hneigjast til að sækja að eldisstöðvum. Til þess þarf að taka tillit við skipulag ræktunarsvæða og stofnun eldisstöðva, í samráði við Umhverfisstofnun og Náttúrufræðistofnun. Í því sambandi þarf einnig að setja regluramma um aðgerðir til að fæla afræningja frá ræktunarstað, svo sem æðarfugl og sel.

Meiri hlutinn telur að gildissviðsákvæði frumvarpsins sé ekki nægjanlega skýrt. Skynsamlegt virðist að afmarka gildissviðið betur og takmarka það við sjóinn, enda þyrfti að gera viðtækari breytingar ef það ætti einnig að taka til ræktunar í ferskvatni, og yrðu þá aðrar stofnanir og aðilar að koma að umsögnum og leyfisveitingum. Þar sem ekki er minnst á Veiðimálastofnun í frumvarpinu telur meiri hlutinn líklegt að frumvarpinu sé ekki ætlað að ná til ferskvatns. Bendir meiri hlutinn jafnframt á að ekki er ljóst hvort frumvarpið taki til ræktunar skeldýra í eldisstöð á landi.

Meiri hlutinn gerir athugasemdir við skilgreiningar í 3. gr. frumvarpsins. Telur meiri hlutinn að æskilegt væri að bæta inn skilgreiningum á þeim tegundum sem frumvarpið tekur til, svo sem skrápdyrum, möttuldýrum og sæsniglum, sem tilgreind eru í 2. gr. frumvarpsins, sbr. athugasemdir í umsögn Náttúrufræðistofnunar við fyrra frumvarp frá 18. maí 2010. Að mati meiri hlutans er nauðsynlegt að skýra betur um hvaða tegundir hryggleysingja frumvarpið fjallar. Einnig er nauðsynlegt að skýra betur aðrar skilgreiningar og gæta samræmis, svo sem milli skilgreininganna um „ræktunarsvæði“ og „skeldýrarækt“. Tekur meiri hlutinn að auki undir þær athugasemdir úr umsögnum að gera þurfi greinarmun á ræktun með fôðrun og ræktun þar sem dýrin eiga sjálf að afla sér fæðu.

Meiri hlutinn bendir á að í öðrum og þriðja kafla frumvarpsins er nauðsynlegt að bæta við ákvæðum um að leita skuli umsagnar stofnana sem fara með ýmis umhverfismál, svo sem Skipulagsstofnunar, Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands til þess að nægilega verði farið yfir mikilvæga umhverfisþætti. Þetta á ekki síst við um ræktunarsvæði, skipulag þeirra og skiptingu skv. 5. gr. frumvarpsins þar sem eðlilegt er að byggja á umsögnum frá Náttúrufræðistofnun Íslands. Telur meiri hlutinn jafnframt að einnig ætti einnig að leita umsagnar ferðamálayfirvalda um ræktunarsvæðin vegna áhrifa á ferðamál. Einnig leggur meiri hlutinn til að tryggt verði í frumvarpinu að almenningur geti komið sínum sjónarmiðum að áður en ákvörðun er tekin um nýtingu stofns, sbr. ákvæði Árósasamningsins.

Meiri hlutinn bendir á að skeldýrarækt er, eins og annað eldi sjávar- og ferskvatnslífvera, starfsleyfisskyld samkvæmt lögum nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, sbr. reglugerð nr. 785/1999, um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun. Hins vegar kemur þetta hvergi fram í frumvarpinu og leggur meiri hlutinn til að í því efni verði horft til uppbyggingar í lögum nr. 71/2008, um fiskeldi. Að mati meiri hlutans verða umfangsmikil tilraunaverkefni að hafa starfsleyfi þó að um tímabundna starfsemi sé að ræða, en samkvæmt 7. gr. frumvarpsins getur Matvælastofnun gefið út tímabundin tilraunaleyfi til skeldýraræktar, til þess að kanna hvort svæðið henti til slíkrar ræktunar. Enn fremur bendir meiri hlutinn á að í ákvæðinu er kveðið á um að áður en tilraunaleyfi er veitt skuli Matvælastofnun leita umsagna ákveðinna aðila um hættu á neikvæðum vistfræði- eða erfðafræðiahrifum á svæðinu vegna starfseminnar. Ekki er þó kveðið á um að leita skuli umsagnar ráðuneytis umhverfismála eða stofnana þess, eins og eðlilegt má telja. Að mati meiri hlutans er ákvæði um hámarksfrest til að skila athugasemdum skv. 9. gr. of knappur og nægir ekki til þess að leita eftir nauðsynlegum upplýsingum ef leita þarf til þriðja aðila og væri eðlilegra að viðkomandi stjórnvald geti tilgreint í umsagnarbeiðni hæfilegan frest til að veita umsögn í stað þess að binda frestinn við tvær vikur.

Meiri hlutinn bendir á að samkvæmt skipulagslögum er sveitarfélögum falið að gera skipulagsáætlanir. Í frumvarpinu er hins vegar gert ráð fyrir að aðkoma byggingar- og skipulagsfulltrúa sveitarfélaga einkorðist við að gefa út yfirlýsingu þess efnis að mannvirki sem áformað er að nota við skeldýrarækt séu í

samræmi við skipulag. Telur meiri hlutinn mikilvægt að óskað sé eftir afstöðu viðkomandi sveitarstjórna út frá viðum sjónarmiðum til fyrirhugaðra ákvarðana um skiptingu ræktunarsvæða, sbr. 5. gr. frumvarpsins og III. kafla. Því til stuðnings bendir meiri hlutinn á að ýmis skipulagsskyld starfsemi sem sveitarfélögin bera ábyrgð á getur rekist á við hagsmuni skeldýraræktar og má þar nefnda mengandi starfsemi af ýmsu tagi, t.d. hafnarmannvirki og áætlanir um uppbyggingu fráveitumannvirkja. Telur meiri hlutinn að eðlilegt væri að setja þyrfti skeldýrarækt inn í skipulag sveitarfélaga þar sem sveitarfélög hafa rétt til að skipuleggja landsvæði sveitarfélagsins sem liggur innan netlaga, sbr. IV. kafla skipulagslaga, nr. 123/2010. Bendir meiri hlutinn jafnframt á að á grundvelli laga um mannvirki, nr. 160/2010, veitir Mannvirkjastofnun byggingarleyfi vegna framkvæmda á hafi utan sveitarfélagamarka. Að mati meiri hlutans væri því eðlilegt að leita umsagnar stofnunarinnar þegar við á. Meiri hlutinn tekur einnig undir athugasemdir Skipulagsstofnunar frá 14. maí 2010, þegar málið var flutt á 138. þingi, og telur æskilegt að unnið verði heildstætt skipulag fyrir strandsvæði en ekki einungis útnefnd ræktunarsvæði við strendur landsins.

Í 10. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að Matvælastofnun geti afturkallað tilraunaleyfi og ræktunarleyfi séu aðstæður óviðunandi vegna hættu á mengun eða vegna annarra ófyrirsjáanlegra aðstæðna. Bendir meiri hlutinn á að um framkvæmd mengunareftirlits fer samkvæmt lögum um hollustuhætti og mengunarmark og er það verkefni ekki innan valdsviðs stofnunarinnar. Telur meiri hlutinn að með þessari ráðstöfun í frumvarpinu sé hugsanlega farið inn á lögverndað starfsvið heilbrigðisfulltrúa.

Meiri hlutinn bendir á tengsl frumvarpsins við 298. mál, um stjórn vatnamála, sem nú er til umfjöllunar í umhverfisnefnd. Telur meiri hlutinn að nauðsynlegt sé að skoða sérstaklega hvort samræma þurfi frumvarp um skeldýrarækt við afgreiðslu 298. máls. Einnig telur meiri hlutinn að nauðsynlegt sé að bæta við ákvæði í 17. gr. um að leita skuli umsagna umhverfisyfirvalda um ákvæði reglugerða sem fyrirhugað verður að setja á grundvelli laganna, til þess að tryggja að tekið verði á umhverfis- og náttúruvernd með fullnægjandi hætti við reglugerðasetningu um framkvæmt skeldýraræktunar.

Meiri hlutinn vekur einnig athygli á því að ekki er í frumvarpinu gert ráð fyrir endurgjaldi vegna nýtingar hinnar sameiginlegu sjávarauðlindar. Þetta á einnig við um annan skyldan atvinnurekstur í sjó, og þarf að huga að þeim málum sérstaklega. Meiri hlutinn telur að tryggja þurfi að ekki skapist með nýjum lögum neins konar nýtingar- eða eignarréttur á þessu sviði þangað til heildarlöggjöf kemst á um þessi efni.

Að teknu tilliti til framangreinds getur meiri hlutinn ekki lagt til að frumvarpið verði samþykkt óbreytt.

Alþingi, 17. febrúar 2011.

Mörður Árnason,
Jónína Rós Guðmundsdóttir,
Álfheiður Ingadóttir,
Ólafur Þór Gunnarsson,
Skúli Helgason.